

УДК 338.48

Г. О. Фесенко,

молодший науковий співробітник кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
й іноземних мов, Херсонський державний аграрно-економічний університетORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9462-8573>

DOI: 10.32702/2306-6792.2022.23.72

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ ЯК ВЕКТОР ВІДРОДЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ НА ХЕРСОНЩИНІ

H. Fesenko,

Junior Researcher of the Department of Hotel and Restaurant and Tourism Businesses
and Foreign Languages, Kherson State Agrarian and Economic University

PROMOTION OF PERSPECTIVE TYPES OF TOURISM AS A VECTOR OF THE REVIVAL OF THE TOURISM SECTOR IN THE KHERSON AREA

Статтю присвячено оцінці стану туристичної сфери та пошуку перспективних видів туризму, які зможуть відродити туристичну галузь на Херсонщині. Встановлено, що найбільшого потрясіння індустрія туризму в Україні зазнала після вторгнення РФ на територію України. Так сфера туризму в деяких регіонах припинила повністю своє функціонування, та в більшій мірі стала нести волонтерський характер. Акцентовано, що за час окупації Херсонщини армією РФ значна частина природних територій, туристичної інфраструктури, доріг, об'єктів культурної спадщини зазнала значних руйнувань, адже на території регіону проходили активні бойові дії. Відзначається, що наразі Херсонщина помітно потребує активізації соціально-економічного розвитку, а у післявоєнний період сфера туризму в цьому аспекті може стати одним з найперспективніших напрямків. Проаналізовано, що традиційні види туризму, які були популярними раніше, після закінчення війни ще довгий час будуть недоступними та небезпечними для туристів. Зазначено, що з наявним високим туристичним потенціалом Херсонщина має всі шанси швидко відродити туристичну галузь та стати Південною туристичною столицею України. Запропоновано популяризувати та розвивати такі види туризму як сільський, етнічний та гастрономічний, адже зараз в Україні спостерігається активізація народу до пізнання культури країни та рідного регіону, традицій, обрядів і звичайно національної та місцевої кухні. Акцентовано, що розвиток таких сфер туризму не потребує залучення значної кількості інвестицій і при цьому вони можуть в короткий час забезпечити прибутковість.

The article is devoted to the evaluation of the state of the tourism sector and the search for perspective types of tourism that will be able to revive the tourism industry in the Kherson area. It was found that the biggest shock of the tourism industry in Ukraine experienced after the Russian Federation invasion of the territory of Ukraine. The sector of tourism in some regions has completely ceased its operation, and has become more of a volunteer character. Recently, the emphasis on the occupation of Kherson region by the army of the Russian Federation, a significant part of the natural territories, tourist infrastructure, roads, objects of cultural heritage suffered significant destruction, because there were active hostilities in its territory. It is noted that the Kherson region clearly needs to intensify socio-economic development, and the sector of tourism in this aspect can become one of the most promising areas. Tourism, recreation, health — is what is necessary for everyone regardless of age and status. It is thanks to the development of the tourism industry of Kherson region has all chances to take the first places in the ranking of the regions of Ukraine. It analyses that traditional types of tourism, which were popular before, after the end of the war for a long time will be inaccessible and dangerous for tourists. It was noted that with a high tourist potential Kherson region has all the chances to quickly revive the tourist industry and become the Southern tourist capital of Ukraine. However, after the occupation by Russian troops of the Kherson region, most of the coastline was mined and forests burned as a result of the fighting. To eliminate all factors that will hinder the recovery of sea tourism, will take a long time, but Kherson has a high potential for the development of new forms of tourism, which will be able to bring the region to the state and international market of tourist services.

It is proposed to popularize and develop such types of tourism as rural, ethnic and gastronomic, because now in Ukraine there is an increase in the people's knowledge of the culture of the country and their native region, traditions, rites and national and local cuisine. Kherson region is known in Ukraine, Oleshkovsky forest, and the region, which has the largest in Europe sandy desert, and the region, which washes two seas — Black and Azov. The development of tourism, such as rural, ethnic and gastronomic tourism, doesn't require significant investment and can generate profitable returns in the short term. While rural and ethnic tourism was embodied in the area before the war, gastronomic tourism was just beginning to function in the area, and was mostly an integral part of other types of tourism. Which is why the introduction and popularization of such types of tourism can be the basis of the revival of the tourism industry in Kherson area, and in the future and in its dynamic development.

Ключові слова: туризм, туристична сфера, Херсонська область, сільський туризм, етно-туризм, гастрономічний туризм.

Key words: tourism, tourism sector, Kherson area, rural tourism, ethno-tourism, gastro tourism.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Україна володіє унікальними природними ресурсами та самобутньою культурою народу, має величезний потенціал для розвитку туризму на міжнародному та регіональному ринках. Проте останнім часом в Україні, де туристична сфера і так вважається молодого галуззю спостерігаються негативні зміни, спричинені багатьма факторами. Найбільшого потрясіння індустрія туризму в Україні, як і будь-яка інша галузь економіки зазнала після вторгнення РФ на територію України. Так сфера туризму в деяких регіонах припинила повністю своє функціонування, та в більшій мірі стала нести волонтерський характер. Херсонська область, яка є однією з найперспективніших туристичних регіонів країни 8 місяців перебувала під окупацією РФ. Весь цей час на Херсонщині сфера туризму не те, що не розвивалася, а взагалі не функціонувала. 11 листопада 2022 року Збройними силами України було деокуповано Херсон та правобережну частину Херсонщини. За цей час регіон зазнав великих потрясінь, адже на його території проходили активні бойові дії. Багато туристичної інфраструктури зруйновано вщент, але з наявним високим туристичним потенціалом Херсонщина має всі шанси швидко відродити туристичну галузь та стати Південною туристичною столицею України. Тому пошук пріоритетних видів туризму, які б змогли розкрити потенціал Херсонщини та відродити туристичну галузь в майбутньому є актуальним питанням сьогодення, яке потребує уваги зі сторони регіональних та державних органів влади.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є оцінка потенціалу розвитку туризму в Херсонській області в післявоєнний час та обґрунтування шляхів його удосконалення за допомогою популяризації нових видів туризму.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ І ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблемам розвитку туристичної галузі присвячено роботи багатьох українських та зарубіжних дослідників, серед яких Якимчук Т.В. Вольвач І.Ю. [3], Я. Данило, Гурина М., Грановська В.Г., та інші. В своїх наукових працях Бойко В.О. [6], розкрила перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

Дослідженням впливу військових дій на галузь туризму в Україні та проблемам розвитку сфери туризму в умовах воєнного стану та подальшого поствоєнного відновлення займалися Калугіна А. [1], Носирев О., Деділова Т., Токар І. [4], Дворська І. [10]. Проте питання відродження туристичної сфери на деокупованих територіях залишається відкритим та потребує детального вивчення.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Туризм — явище, яке міцно увійшло в життя сучасного суспільства. Поряд із такими функціями як оздоровлення, заняття вільного часу, підвищення культурного та освітнього рівня населення туризм грає роль каталізатора розвитку соціально-економічного благополуччя територій. Всесвітня пандемія викликана коронавірусною інфекцією у 2020 році стала першим

серйозним випробуванням для індустрії туризму та гостинності як у всьому Світі, так і в Україні зокрема. В період карантинних обмежень галузь туризму на деякий час припинила своє повноцінне функціонування, особливо це стосувалось міжнародного туризму. Проте з часом адаптувавшись до всіх викликів туризм в Україні почав відновлюватись і вже в 2021 році спостерігалася позитивна динаміка у його розвитку. Але події, які відбулися у 2022 році торкнулися не лише життя кожного українця, але й негативно вплинули на економіку країни та міжнародний ринок туристичних послуг. Найбільшого потрясіння сфера туризму зазнала після вторгнення РФ на територію України. Будь-які військові та політичні загострення становлять серйозну проблему для розвитку туризму. Туризм — міжнародна галузь, яка останнім часом все більше потерпає від терористичних актів і збройних конфліктів [1].

Армія РФ 24 лютого 2022 року перейшла адміністративний кордон Херсонської області з анексованим Кримом та розпочала окупацію регіону. 1 березня Збройні сили України втратили контроль над обласним центром — містом Херсон, а потім впродовж короткого часу російські війська незаконно захопили практично всю територію області. Херсонщина 8 місяців знаходилась в окупації РФ, після звільнення Збройними силами України правобережжя області 11 листопада 2022 року в регіоні одразу почалися проводитися роботи по розмінування територій. Так як на території області велися активні бойові дії багато туристичних об'єктів та інфраструктури було пошкоджено, а подекуди повністю знищено.

Наразі Херсонщина помітно потребує активізації соціально-економічного розвитку, а сфера туризму в післявоєнний період в цьому аспекті може стати одним з найперспективніших напрямків. Адже туризм, відпочинок, оздоровлення — це те, що необхідно кожній людині, незалежно від віку та статусу. Саме завдяки розвитку туристичної галузі у Херсонщині є всі шанси займати перші місця у рейтингу регіонів України. Проте, значна частина природних територій, туристичної інфраструктури, доріг, об'єктів культурної спадщини зазнала значних руйнувань після окупації РФ, а традиційні види туризму, які були популярними раніше після закінчення війни ще довгий час будуть недоступними та небезпечними. Тому під час розроблення стратегії розвитку туризму на Херсонщині вкрай важливо враховувати те, що популярні види туризму які були до війни в Україні після її завершення будуть вже неак-

туальними. З метою якнайшвидшого відтворення туризму необхідно популяризувати та розвивати ті туристичні напрями, які в першу чергу будуть безпечними для туристів, цікавими та які зможуть розкрити туристичний потенціал Херсонщини.

Херсонська область налічує близько 80 об'єктів природно-заповідного фонду місцевого, національного та міжнародного значення. Національні природні парки такі як: "Азово-Сиваський", "Олешківські піски", "Джарилгацький", "Нижньодніпровський" та "Кам'янська Січ" вже є пізнаваними в Україні, та мають шанси набутти популярності і за її межами після закінчення війни. Із функціонуючих в Україні 4 біосферних заповідників, саме на Херсонщині розташовані 2 з них — Чорноморський та "Асканія-Нова", які входять до складу всесвітньої мережі природних територій, що охороняються ЮНЕСКО. Єдиною областю України, яка омивається двома морями Чорним та Азовським є Херсонщина. Херсонська область володіє унікальними курортно-рекреаційними та унікальними лікувально-оздоровчими можливостями.

Не для кого не секрет, що туризм виявляється у великій різноманітності видів. У Херсонській області передумовами формування та розвитку різних видів туризму є сприятливі кліматичні умови — сухе спекотне літо і м'які зими з рідкісними морозами; наявність великих водних просторів; культурно-історичні ресурси, представлені великою різноманітністю пам'яток історії; мінеральні джерела; сиваські лікувальні грязі і т. д. Перелічені рекреаційні ресурси є основною і при цьому, найбільш дешевою складовою розвитку туризму, що в цілому визначає високу рентабельність цієї галузі. Будівництво та відновлення пошкоджених турбаз, екоселищ, організація "зелених" стоянок дозволить зберегти природні ресурси і поповнити місцеві бюджети.

Збереження та раціональне використання природно-рекреаційного та культурно-історичного потенціалу Херсонщини для підвищення конкурентоспроможності регіону та відродження туризму у післявоєнний час, орієнтоване на три компоненти:

1. Місце знаходження — передбачає вигідне географічне і геополітичне розташування регіону, його транспортну доступність. Херсонська область розташована у басейні нижньої течії р. Дніпро у межах Причорноморської низовини. Омивається Чорним і Азовським морями, Сивашем і Каховським водосховищем. Найбільші ріки області: Дніпро довжиною 178 км,

Інгулець довжиною 180 км. Тут також є 24 малі річки загальною довжиною 547,7 км. На сході регіон межуює із Запорізькою, на північному заході — із Миколаївською, на півночі — із Дніпропетровською областями, на півдні по Сивашу та Перекопському перешийку — з Автономною Республікою Крим [2].

2. Ресурсний потенціал — передбачає наявність унікальних курортних і туристських ресурсів, які не мають світових аналогів за різноманітністю, якістю і обсягом. Херсонська область — це край заповідних територій, де розташовано близько 90 об'єктів природно-заповідного фонду, два з чотирьох біосферних заповідників України — Чорноморський та Асканія-Нова, які входять до всесвітньої мережі природних територій, що охороняються ЮНЕСКО, єдина в Європі пустеля — Олешківські піски — унікальний природний об'єкт, який не має аналогів не тільки в Україні, але й в усій Європі, екологічно чиста дельта Дніпра, цілющі грязі, лікувально-термальні і мінеральні води, унікальні соляні озера, історико-культурні спадщина [3].

3. Торгова марка — передбачає наявність у Херсонській області позитивного іміджу і "розкручених" брендів. Найвідомішим з них виступають бренди — "Чумак", "Білозерські вина", "Таврія", "Вина Князя Трубецького".

Поєднання цих трьох компонентів здатне дати значний синергетичний ефект в подальшому та сприяти динамічному розвитку туристичної галузі на Херсонщині. Проте, сьогодні сфера туризму та курортів потребує значної уваги та підтримки зі сторони державних і регіональних владних структур, залучення інвестицій у розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури області з метою відродження та доведення її стану до вимог міжнародних стандартів, збільшення уваги до розвитку перспективних напрямів внутрішнього, в'їзного, сільського, гастрономічного та етнічного туризму.

Ще у 2020 році багато вчених прогнозувало, що зелений туризм в найближчі роки стане найперспективнішим видом туризму. У зв'язку з коронавірусною пандемією, більшість людей стали обирати відпочинок у сільській місцевості, уникаючи скупчення людей. Війна в 2022 році внесла неабиякі зміни у туристичну сферу України. По-перше виїзний туризм майже перестав функціонувати, так як люди виїжджають закордон не з метою подорожі, а з метою евакуації від війни. По-друге небо в Україні для рейсових літаків закрито через воєнний стан в країні. По-третє туристична сфера з по-

чатку війни стала нести волонтерський характер, адже багато туристичних баз та готелів стали надавати свої послуги безкоштовно для біженців [4]. Не менш важливо, що в Україні незважаючи на військовий стан внутрішній туризм продовжує функціонувати, при цьому на ринку з'являються нові туристичні продукти. Тому вектором відродження туризму на Херсонщині доречно вважати популяризацію таких видів туризму як сільський, гастрономічний та етнічний.

Сільський туризм, відповідно до закону, — один із видів господарської діяльності, в тому числі із залученням майна особистого селянського господарства шляхом надання послуг із тимчасового проживання, харчування, проведення відпочинку (риболовля, катання на конях, купання в басейнах, озерах і річках), практичний показ процесів вирощування та догляду за рослинами, тваринами і бджолами, а також народних промыслів (виготовлення виробів із глини, вишивання, різьблення по дереву, лозоплетіння та ін.), народних обрядів, ознайомлення туристів із побутом та умовами проживання селян у минулому, з особливостями регіону, природним ландшафтом, сільським укладом [5].

Зелений туризм на Херсонщині вже давно почав активно розвиватися. Туристи долають сотні кілометрів, для відпочинку в садибах, базах зеленого відпочинку та кемпінгах, які розташовані в різних районах. На основі проведеного аналізу довоєнного стану розвитку туристичної сфери у Херсонській області сформовано розширений список найцікавіших місць рекомендованих для відвідування (табл. 1).

Сільський зелений туризм в Україні, а отже і на Херсонщині є одним з найперспективніших туристичних напрямів. Його розвиток дає низку переваг, що насамперед орієнтовані на активізацію економічної діяльності в сільській місцевості, відновлення автентичності окремих поселень (їх культури, традицій, звичаїв), позитивно впливає на економічну ситуацію у регіонах, надає усі можливості для популяризації країни за кордоном, а головне — не потребує значних інвестицій. Сільський зелений туризм має незаперечний соціально-економічний зміст, який проявляється у такому: сприянні економічному розвитку регіонів через збільшення місцевих доходів, створення нових робочих місць, розвитку галузей, що орієнтовані на виробництво туристичного продукту; відновленні і зміцненні трудового потенціалу людини, що є головною умовою її продуктивної участі в економічному житті суспільства [6].

Таблиця 1. Об'єкти зеленого туризму на Херсонщині

Місце	Опис	Рекомендовано для відвідування
Бази, комплекси, садиби зеленого туризму	Бази зеленого відпочинку Херсонщини розташовані у сільській місцевості, біля Дніпра, або заток річки, в серці Олешківських лісів, або в мальовничих місцевостях. Бази та комплекси надають різноманітні послуги, для комфортного відпочинку на природі.	- Кемпінг «Козак», зелена садиба «Казка Олешія», «Білі зорі», «Чумацька криниця» та «Чайка», База відпочинку «Збур'ївська кут», Заміський комплекс «Grand Prix», «Savage», Виноробне господарство князя П.М. Трубецького
Риболовля	Низовина Дніпра включає в себе безліч проток, заливів, котрі розділяють заплавні островки. Риболовля на Дніпрі - це чудова ідея для незабутнього проведення вільного часу. Чисте повітря, мальовничі пейзажі та чудовий улов - це те, що необхідно для повноцінного релаксу.	- Комплекс відпочинку та риболовлі «Дельта Дніпра», «Рибальський стан», «Тихий кут», «Три амура», «Комишова бухта».
Активний відпочинок та спорт	Даний вид відпочинку підходить для людей, які не уявлять своє життя без спорту. Бази надають послуги для відпочинку на воді, кінного спорту, прогулянок на байдарках, каяках та катамаранах.	-База відпочинку Петровець, клуб активного відпочинку Kava, Яхт-клуб «Maxim marine» у місті Каховка; прогулянки на байдарках, Херсонська федерація повітроплавання, кінний клуб Буцефал, прогулянки по Олешківських пісках на квадроциклах;
Заповідники та національні парки	Херсонщина славиться не лише морями та лісами, але й наявністю заповідників та національних парків. Є категорія туристів, які їдуть до Херсонщини з метою екскурсії даними місцями. Тому даний вид відпочинку стане не лише цікавим, але й пізнавальним для людей різної вікової категорії та різного соціального статусу. На відміну від заповідників та природних резервів, де заборонена майже будь-яка діяльність людини, однією з цілей створення національних парків є відпочинок, тому вони дозволяють відвідування туристів та перебування на своїй території за певними умовами.	- Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Фальц-Фейна у Чаплинському районі; - Джарилгацький національний природний парк/острів Джарилгач у Скадовському районі; - Чорноморський біосферний заповідник у Голопристанському районі, Азово-Сиваський національний природний парк/острів Бірючий у Генічеському районі; - Ландшафтний заказник Станіславський.

Джерело: складено автором.

Етнічність проявляється сьогодні так само в туристичній та готельній промисловості. Це зумовлено не лише багатонаціональністю нашої країни, але і є результатом вторгнення РФ на територію України. Адже більшість українців стала ще більше цінити нашу країну та свободу. Зараз етнічний туризм може стати найперспективнішим видом туризму в кожному регіоні, тому що у людей виникає велике бажання поглиблено знайомитись зі своїм корінням, традиціями та культурою українського народу. Під етно-пригодницьким туризмом розуміється вид пізнавального туризму, основною метою якого є відвідування етнографічного об'єкта для пізнання культури, архітектури, побуту та традицій народу, етносу, що проживає зараз і проживає колись на даній території. Етнотуризм (етнічний туризм) — один з напрямів розвитку культурно-історичного туризму, який припускає знайомство з мовою,

побутом, культурою, архітектурою, святами і обрядами вибраної групи народів [7].

Головна складова подібних турів — це задум та можливість туристам взяти участь у житті малих народів. Етно-пригодницький туризм заснований на інтересі туристів до справжнього життя народів, до ознайомлення з народними традиціями, обрядами, творчістю та культурою.

На Херсонщині даний вид туризму чудово втілювався до воєнного конфлікту завдяки функціонуванню єдиному в східній Європі комплексу, розташованому на незайманій природі Таврійської лісостепової зони — Зелені хутори Таврії. Основна концепція проекту — об'єднання культурно-просвітницької, екологічної та розважально-ігрової складових на базі синтезу історії краю, екології і сучасного мистецтва для розвитку екологічного туризму [8].

Як самостійний різновид туризму етно-пригодницький туризм виконує велику кількість

Таблиця 2. Об'єкти гастрономічного туризму на Херсонщині

Місце	Опис	Рекомендовано для відвідування
Ресторани з традиційною кухнею та виноробні	Гастротуризм на Херсонщині – це перспективний напрямок соціально-економічного розвитку регіону, тому що не всі області можуть похизуватися наявністю великої кількості виноградників, маленьких ферм, сімейних виноробень та крафтових пивоварень. Гастротури дають змогу не лише познайомитись з областю та її пам'ятками, а й «відчутти» її на смак.	1. Ресторан «Пан Атаман»; 2. Сімейна виноробня «Курінь»; 3. Виноробне господарство та садиба Князя П.М. Трубецького; 4. Пивоварня «Дрофа»; 5. Сімейна виноробня «Klara Marsala»; 6. Екоферма «Лиманська коза»;

Джерело: складено автором.

соціальних функцій. Виділимо найбільш значущі їх:

— етнічний туризм допомагає збереженню культурного, соціального та ландшафтно-екологічного розмаїття;

— забезпечує фінансову підтримку музеїв, театрів та інших об'єктів культури, що мають велике значення не тільки для туристів, але й місцевих мешканців;

— сприяє зміцненню почуття ідентичності та подальшому збереженню культури регіону, на якому проживає той чи інший етнос;

— зберігає різноманіття та багатолікості сучасного світу;

— сприяє відродженню місцевої кухні, місцевих способів виготовлення традиційних предметів побуту та ремесел;

— забезпечує альтернативу поступовому економічному спаду та депопуляції, що загрожують багатьом селищам;

— підвищує культу.

Даний вид туризму має запропонувати "щось нове": не тільки познайомити з унікальними традиціями та звичаями Херсонського регіону, а зробити їх свідками та навіть учасниками барвистих традиційних свят, фестивалів, обрядів; навчити їх місцевим ремеслам, готувати національні страви тощо.

Як вже зазначалося раніше, зараз в Україні спостерігається активізація народу до пізнання культури країни та рідного регіону, традицій, обрядів і звичайно національної та місцевої кухні. Тому не менш перспективним видом туризму в стратегії відродження та розвитку туристичної галузі на Херсонщині доречно вважати також і гастрономічний туризм.

Ніша гастрономічного туризму в Україні слабо наповнена. Гастрономічна особливість притаманна кожній області країни України, тому вітчизняним туристичним компаніям варто приділяти більше уваги новому, проте перспективному напряму туризму. Слід акцентува-

ти увагу, що країна з багатою кулінарною історією, традиціями і звичаями, багатонаціональними рецептами втрачає потенційні можливості розвитку даного бізнесу, доходи і конкурентні переваги. Підприємцям туристичної індустрії варто враховувати гастрономічні особливості кожного регіону України і зміни у харчових уподобаннях населення. Наразі гастротуризм у більшості випадків є тільки складовою частиною інших видів туризму. Наприклад, в екскурсійних турах першочерговою метою є огляд пам'яток, а кулінарний елемент використовують для задоволення потреби туристів у харчуванні. Але слід розуміти, що харчування у розробці будь-якого туристичного маршруту є об'єктивною умовою, тому гастротуризм має перспективи розвитку і можливості виокремлення як окремого ефективного виду бізнесу в умовах активізації туристичної діяльності після кризового періоду [8].

Гастрономічний туризм в Україні з'явився порівняно недавно, проте вже став до вподоби багатьом туристам. Визначну роль у гастротуризмі відіграють невеликі локальні виробники з продукцією свого регіону. Звичайно, і раніше люди подорожували, відвідуючи маленькі господарства, дегустуючи крафтову продукцію, проте тепер це стало не лише офіційно та сертифіковано, а ще й популярно, розрекламовано та головне — з піклуванням про харчову безпеку туристів. На Херсонщині даний вид туризму теж достатньо молодий, проте представники херсонського гастротуризму вже стали відомими за межами області (таблиця 2).

Цільова аудиторія гастрономічного туризму стає дедалі ширшою, що збільшує попит на гастрономічні тури. Це не тільки ті, хто любить просто смачно харчуватися, це можуть бути кулінарні професіонали, яким необхідно постійно навчатися, брати участь у майстер-класах.

Враховуючи всі можливості до розвитку гастрономічного туризму на Херсонщині мож-

на стверджувати, що потенціал регіону не розкритий повністю, а гастротуризм в області носить фрагментарний характер та є складовою інших видів туризму. Тому в стратегії післявоєнного відновлення регіону доречно розглядати гастрономічний туризм як один з векторів відродження туристичної галузі. Створення нових закладів харчування, які б просували гастрономічний продукт Херсонської області та змогли відтворити регіональну кухню є основою для популяризації гастротуризму на Херсонщині на державному та міжнародному рівнях.

Для залучення корінного населення у розвиток туризму на Херсонщині необхідне проведення конференцій, зборів, виступів, майстер-класів, конкурсів на тему етнографічного туризму в регіоні з метою популяризації сільського, гастрономічного та етнотуризму в регіоні. Підприємці, які займаються туристичною діяльністю повинні залучати клієнтів за рахунок інноваційного маркетингу, обґрунтованих цін, структурованого і різноманітного продуктового портфеля; постійно переосмислювати свої інвестиційні пріоритети з урахуванням нових потреб споживачів.

Хочеться відзначити, що розвиток досліджуваних видів туризму має масу своїх переваг:

- знайомство з Херсонщиною через нові види туризму розкриє з іншого боку наявний потенціал області;

- підвищується інтерес до своєї історії, за допомогою знайомства з іншими регіонами через призму туризму;

- турист отримує можливість побачити матеріальну культуру місцевих жителів, взяти участь у традиційних святах, обрядах та ритуалах, придбати предмети традиційного побуту як сувенір, відчути унікальність життя на Херсонщині;

- створюються нові робочі місця для населення за місцем їх проживання в тому числі і в сільській місцевості, за допомогою популяризації сільського туризму;

- сприяє зміцненню толерантного відношення між представниками різних етносів "Повернувшись із поїздки, туристи показують своїм родичам та знайомим придбані вироби, діляться враженнями про особливості культури етносів відвіданого регіону";

- сприяє підвищенню соціально-економічному розвитку регіону;

- сприяє збереженню матеріальної та нематеріальної спадщини корінного народу;

- туристський етнопродукт формується з урахуванням охорони культурного спадщини місць проживання малих корінних народів;

— сприяє розвитку як внутрішнього, а й міжнародного туризму.

Згідно з відомим афоризмом "Нове — це добре забуте старе", повертаючись до витоків нашої історії, поєднання в стратегії розвитку туризму на Херсонщині сільського, етнічного та гастрономічного туризму сприятиме відродженню туризму та найскорішого відновлення регіону.

ВИСНОВКИ

Туризм належить до сфери послуг та є однією з найбільших галузей, що динамічно розвиваються. економіки. За час свого існування він перетворився на потужну індустрію і щільно увійшов у наше життя. Зараз туризм налічує безліч різновидів. Одним із найефективніших шляхів розвитку регіонів України є формування і розширення ринку туристичних послуг. Зараз у всьому світі високої популярності набувають нові види туризму, такі як: гастрономічний, етнічний та зелений туризм.

Після деокупації від російських військ Херсонщина помітно потребує соціально-економічного відновлення, а туризм може стати одним з векторів відродження та розвитку регіону. Традиційні види туризму, які були популярні на Херсонщині до війни, після її закінчення не будуть користуватися попитом, так як в першу чергу вважатимуться небезпечними для здоров'я та життя туристів.

Херсонщина відома в Україні, Олешківським лісом, та область яка має найбільшу в Європі піщану пустелю, та регіон, який омивають два моря— Чорне та Азовське. Проте після окупації російськими військами Херсонської області більшість берегової лінії заміновано, а ліси спалені внаслідок проведення бойових дій. На усунення всіх факторів, які будуть перешкоджати відновленню морського туризму піде немало часу, проте Херсонщина має високий потенціал до розвитку нових форм туризму, які зможуть вивести область на державний та міжнародний ринок туристичних послуг.

Розвиток таких сфер туризму сільський, етнічний та гастрономічний не потребує залучення значної кількості інвестицій і при цьому вони можуть в короткий час забезпечити прибутковість. Якщо сільський та етнічний туризм ще втілювався в області до початку війни, то гастрономічний туризм тільки починав функціонувати в області, та в більшій мірі був складовою інших видів туризму. Тому впровадження та популяризація таких видів туризму може

стати основою для відродження туристичної галузі на Херсонщині, а в подальшому і в її динамічному розвитку.

Література:

1. Калугіна А. О. Туристично-рекреаційний потенціал Донецького краю після воєнного конфлікту. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні особливості формування і управління інноваційним потенціалом регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу", 15—17 жовтня 2015 року. Тернопіль: ТНТУ, 2015. С. 192—193.

2. Українські кластери; Херсонська область URL: <https://ucluster.org/universitet/klastery-ukraina/2005-study/kherson-oblast/> (дата звернення 24.10.2022).

3. Якимчук Т.В. Вольвач І.Ю. Перспективи застосування міжнародного досвіду зеленого туризму на Херсонщині. Економічні інновації. Том 21, вип. (2) 71. С. 162—173 (дата звернення 10.11.2022).

4. Носирев О. Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії постконфліктного відновлення економіки України [Електронний ресурс] / Олександр Носирев, Тетяна Деділова, Інна Токар // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2022. — Вип. 1 (26). — С. 55—68. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2022/22nooveu.pdf>

5. Напрямки розвитку сільських територій. Сільський туризм. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/rozvitok-silskih-teritorij/silskij-turizm> (дата звернення 12.11.2022).

6. Бойко В.О. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи. Агросвіт. 2020. № 22. С. 58—65. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.22.58

7. Записки про подорожі і туризм. URL: https://ozi.pp.ua/etnoturizm_14155/ (дата звернення 11.11.2022).

8. Про нас — Зелені хутори Таврії. URL: https://hutora.com.ua/ua/o_nas (дата звернення 17.10.2022).

9. Фесенко Г. О. Гастротуризм як актуальний тренд сучасного розвитку сфери туризму в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 5. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8884> (дата звернення: 14.10.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.200

10. Дворська І. Туристична галузь після війни: чи можлива реанімація та антикризове управління? Інтернет-видання "Liga.net". 2022. URL: <https://blog.liga.net/user/idvorskaya/article/44952> (дата звернення: 29.10.2022).

References:

1. Kaluhina, A.O. (2015), "Tourist and recreational potential of the Donetsk region after the military conflict", *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Suchasni osoblyvosti formuvannia i upravlinnia innovatsijnym potentsialom rehional'noho rozvytku turyzmu ta rekreatsii iz zaluchenniam molodizhnoho resursu"* [Materials of the international scientific and practical conference "Modern features of the formation and management of the innovative potential of regional development of tourism and recreation with the involvement of youth resources"], TNTU, Ternopil', Ukraine, pp. 192—193.

2. Ucluster (2022), "Kherson region", available at: <https://ucluster.org/universitet/klastery-ukraina/2005-study/kherson-oblast/> (Accessed 24.10.2022).

3. Yakymchuk, T.V. and Vol'vach, I.Yu. (2019), "Prospects of applying international tourism experience in Kherson region", *Ekonomichni innovatsii*. Tom 21, vol. (2) 71, pp. 162—173.

4. Nosyriev, O. Dedilova, T. and Tokar, I. (2022), "Tourism and hospitality industry development in the Ukrainian economics strategy of post-conflict reconstruction", *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava*, vol. 26, no. 1, pp. 55—68, available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2022/22nooveu.pdf> (Accessed 29.10.2022).

5. Ministry for Development of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine (2020), "Development directions of rural areas. Rural tourism", available at: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/rozvitok-silskih-teritorij/silskij-turizm> (Accessed 12.11.2022).

6. Boiko, V. (2020), "Rural green tourism in Ukraine: problems and prospects", *Agrosvit*, vol. 22, pp. 58—65. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.22.58

7. Notes on travel and tourism (2022), available at: https://ozi.pp.ua/etnoturizm_14155/ (Accessed 11.11.2022).

8. Zeleni khutory Tavrii (2022), "About us — Green Farms of Tavria", available at: https://hutora.com.ua/ua/o_nas (Accessed 17.10.2022).

9. Fesenko, H. (2021), "Gastronomy tourism as a current trend in modern development of the tourism in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8884> (Accessed 14.10.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.200

10. Dvors'ka, I. (2022), "The tourism industry after the war: is resuscitation and anti-crisis management possible?", *Liga.net*, available at: <https://blog.liga.net/user/idvorskaya/article/44952> (Accessed 29.10.2022).

Стаття надійшла до редакції 23.11.2022 р.